

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. I. An in lege civili necessaria sit acceptatio populi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

arum; sed nego, quòd recipiat jus civile, determinatè *quoad bimestre*, vel universaliter quoad omnem legem canonicam; cùm expressè dicat: *quoad prædicta*. Justum agnoscit Pontifex etiam in eo jus civile, quòd leges suas etiam in aliquo loco juridicè promulgatas suspendat ad bimestre; sed in hoc non imitatur jus civile; imitatur tamen in eo, quòd & ipse concedat tempus, dum lex Romæ promulgata *promulgetur integrè*, hoc est, *moraliter certitudine innotescat alibi*; non autem, quòd, postquam promulgata est *integrè*, adhuc suspendat eam ad bimestre, ut facit jus civile. Nec aliud tenet Molina, à n. 155.

181. Occasione dictorum quæri potest, an Consiliarij Principum, vel illi, qui sunt de Magistratu, præcipientes legem aliquam condendam, vel jam conditam, mox promulgandam de imminuendo v. g. pretio mercium, aut pecuniæ, possint eà scientià uti, & citius, quàm lex promulgetur, similes merces, vel pecunias, currente pretio alicui hujus rei ignaro, distrahere? a liquorum sententia est, non esse licitum, neque Principi, neque Magistratui, nec alteri, cui hoc ab illis est revelatum; quia hæc praxis est abusus publicæ potestatis legislativæ in alicujus subditi præjudicium, hoc non licet: ergo. Alij econtra probabilius docent, licere; quia usus talis scientiæ, non est usus, atque adedò nec abusus talis potestatis; pretium etiam, cùm sit currens, non potest esse injustum; nec me charitas obligat, ut cum meo damno proprio, consulam alieno. Excipiunt tamen *dilationem promulgationis eo sine factam*, ut vel ipsi, vel eorum amici, ex hac occasione tempus nanciscantur res suas distrahendi. Talis enim dilatio esset immediatus usus, & abusus potestatis legislativæ; ita de Lugo tom. 2. de just. d. 27. c. 8. §. 7. hanc sententiam probabiliorè dixit in *M. S. delegib. d. 1. §. 10.* P. Herdinck; dixi; *obligat tamen charitas*, ne sic fiat, ut in allato casu emptor cadat de statu suo. Nam sic alterius grave damnum præponderat.

182. Ex dictis collig. 1. quòd, etsi Pontifex Pius IV. laudaverit eam juris civilis constitutionem, *quoad prorogationem temporis*, ut lex civilis maneret suspensa ad bimestre etiam post promulgationem; tamen *quoad hoc determinatè* tempus non acceptaverit.

1. quia ipse illis decretis Tridentini *trimestre* constituit ex specialibus causis. 2. quia alij Pontifices constituerunt solum *unum mensem*, ut aperte habetur in c. *Cum singula*, de præbend. in 6. ibi: *providemus, ut infra mensem, postquam præsens constitutio pervenerit ad eosdem* (qui scilicet habent plures Prioratus) *unum ex ipsis, quem voluerint, reliquis dimissis, eligere teneantur*. ubi vides legis obligationem suspendi solum *ad mensem*; & hoc solum titulo deliberationis pro uno reliquis dimissis eligendò.

Colliges 2. leges Pontificias, imò, & inferiorum Papæ Prælatorum constitutiones, & leges (quod etiam procedit de civilibus, & municipalibus, postquam integrè promulgatæ sunt, juxta num. 156) ubi vim earum legislator expressè non suspendit, statim obligare; Sic Castropalaus cit. p. 1. tr. 3. d. 1. p. 12. à n. 4. Nam in tali casu nihil obstat, quò minus lex totam vim suam exerat.

ARTICULUS VI.

An sit de substantia legis, quòd acceptetur à populo?

184. **Q**uestio fieri potest de quavis lege humana, tam civili, quàm Ecclesiastica. Et quoniam in hac re, *generaliter affirmare, vel negare*, occasionem præbet multis non rarò inconvenientibus, ijs præsertim, quibus sufficit, legisse in libro alicujus, dictum generaliter, *lex non acceptata non obligat*, unde plurimi abusus, & justissimarum quandoque legum observantia prætermittitur, magno boni communis detrimento, paucis de utroque agendum erit.

§. I.

An in lege civili necessaria sit acceptatio populi?

185. **P**rima sententia tenet affirmativam; sic Abbas, Hostiensis, Felinus, Innoc. Joann. Andr. in c. 1. de Treuga &c. aliique apud Suarez l. 3. de legib. c. 19. Altera est negantium; quam sequitur Suarez loc. cit. & l. 4. c. 16. cum multis alijs apud Castropalaum p. 1. tr. 3. d. 1. p. 13. n. 8. Pater Herdinck supra cit. probabile judicavit,

cavit, populi acceptationem ad vim ipsius obligativam requiri tanquam conditionem essentialem; argumentò sumptò ex l. de quibus ff. de legib. ubi dicitur: *leges ex nulla causa alia nos tenere, quam, quòd iudiciò populi receptæ sint.* Alij inde probant, quia *sub hac conditione* populi potestati legislativæ se sponte subjecerunt; Lessius l. 2. c. 22. d. 13. n. 98. Filliuc. Becan. & Reginald. in præsentì: sed & probabile censuit, eam absolutè non requiri (quia subditus non esset subditus; non enim subesset, nisi quando vellet; ex quo notabilis perturbatio in rempublicam redundaret) & ideo idem P. Herdinck, & Suarez de legib. l. 3. c. 19. cum Vasquez, Maldero, & Lorca in præsentì, subjungebat, inter has sententias, *probabiliorè videri, primò*, quæ docet, tunc eam requiri, quando legislator contra illam non excipit; secus, si excipit, si enim non excipit, inquit Escobar *theol. mor. l. 5. c. 2. n. 100.* existimandum erit, eum velle, suas leges non antè, quàm populus acceptaverit, vim obligandi exercere. 2. Quæ docet, tunc requiri, quando totus populus, vel major pars per eam sentit, se plus gravari, vel quòd contineat aliquid, de quo dicam infra à num. 198.

186.

Ante resolutionem videtur necessarium, præmittere explicationem illius quæstionis, *quando lex aliqua censeatur usu acceptata, vel non acceptata?* in hac re, ut *non acceptatio* vim habeat, ne lex post talem non acceptationem justè, seu legitime dicatur non esse *usu firmata*, consequenter non obligare, plura meritò in considerationem veniunt. Unde, ut in re, quæ maximè & necessitatis, & utilitatis est, rectè procedamus, quæres 1. an ex hoc rectè colligatur, legem debite promulgatam, non esse usu receptam, vel acceptatam, quòd non venerit in usum, seu exercitium, & observantiam *per merum non usum necessarium*, nimirum ubi non urgebat tempus, eam in usum deducendi? Responso est negativa; quia solus non usus legis, seu actus simpliciter negativus, ubi in usum eam deduci non oportebat, non inducit *desuetudinem*, & *non acceptationem*, quæ vim habet abrogandi legem; sic Azor *tóm. 1. l. 5. c. 4. q. 1.* Salas *híc d. 13. sect. 2. num. 11.* & complures alij apud Castropal. *cit. p. 13. n. 91.* cujus ratio

est, quia talis non usus *necessarius*, non est expressa *non acceptatio*, ut ex se patet; sed *nec est tacita*, ut constat in simili. Nam certum est, non usum privilegij affirmativi (seu concedentis facultatem faciendi aliquid actum positivum v. g. *accipiendi decimas, comedendi carnes diebus alijs veteris, eligendi ad beneficia*) non ceteri *tacitam ejus renuntiationem* propter non usum *necessarium*, v. g. *quia nunquam evenit casus*, quo quis uti potuisset, quia talis non usus non potest significare voluntatem internam se abdicandi eo jure. Et ideo *servitus aqua ducenda non amittitur per non usum*, si ideo non duxisti, quia fons exaruit l. 35. ff. de servitutib. præd. rusticæ.

Idem est, si non usus proveniat ex pacto; quòd verum est de non usu, *etiam dicitur*, si privilegium concessum sit *absolute & non sub conditione usus*, quia talis non usus *necessarius*, nec ex natura rei, nec ex juris dispositione inducit voluntatem abdicantem se privilegio, aut renuntiationis acceptationem in concedente; ergo idem dicendum venit de merè negativo, & necessario non usu legis absolutè lata, & non sub conditione usus; quòd addo, quia aliud est, si *importet talem conditionem*, quale est privilegium de *nundinis*, ut habetur l. 1. ff. de nundinis: ibi: *nundinis, impetratis à Principe, non utendò, qui meruit, decennij tempore usum amittit.*

187.

Ex hoc per oppositum colliges, tunc dici legem *non acceptari*, quando *non observatur ipso facto, dum instat tempus illam observandi*; atque aded cum eo tempore fit contrarium ei, quòd lex petit. Nam tunc planè verum est, eam legem usu non recipi.

188.

Quæres 2. an talis non acceptatio legis, seu usus contrarius legi, eo ipso habeat vim efficaciter abrogandi, vel tollendi talem legem? Resp. quòd sic, si sit completus, & perfectus, nimirum factus secundum eas condiciones, quas habere debet. Nam consuetudo contraria, si sit legitima, & perfecta juxta *c. fin. de consulat.* potest abrogare legem, usu aliàs receptam, ut ibidem dicitur, & constabit ex dicendis. idem ergo poterit desuetudo, seu non usus legi contrarius; cum & hic fundare possit consuetudinem legitimam, atque perfectam legi contrariam. Condiciones autem necessariæ, ut talis non usus, seu desuetudo

189.

legi

legi contraria, legitima sit, & perfecta, sunt istæ: Prima, quod talis defuetudo, seu non usus inductus sit à tota communitate, vel saltem majori ejus parte. Secunda, quod fiat cum consensu legislatoris. Tertia, quod duret aliquo tempore, quæ tamen intelligenda veniunt, secundum limitationes, statim subjungendas.

190. Requiritur, quod inducatur à tota communitate, vel majori ejus parte, colligitur ex eo; quia, cum omnes, qui requirunt acceptationem ad substantiam legis, in quantum obligantis, loquantur de acceptatione populi, seu subditorum, ac communitatis cæteroque per eam ligandæ, per n. 185. eo ipso, ut verificetur non acceptari legem, verificari debet, vel totam communitatē, vel majorem ejus partem ei resistere, seu contravenire per non usum, seu omissionem usus, cum lex cæteroque urget ad usum. Nam sicut sine consensu majoris partis non habetur consensus alicujus communitatis; sic nec dissensus, ut colligitur ex L. Quod major, ff. ad Municipalem; ita Suarez hic l. 4. c. 16. n. 19. Azor p. 1. l. 5. c. 4. q. 5. & alij. Secundò requiritur consensum saltem tacitum, legislatoris, deducitur ex c. fin. de consuetud. Nam consuetudo vim abrogandi legem non habet naturā suā; sed legislatoris voluntate per legem in c. fin. & alibi declarata. Habetur autem consensus tacitus, cum lex, sciente legislatore non observatur; nec urgente observantiam, vel puniente transgressionem, intellige, quando potest citra majus malum; ita Sylvester V. lex 9. 6. Alij dicunt non requiri scientiam Principis; quod Principe etiam ignorante transgressionem legis defuetudo vim habeat abrogandi legem; cum id possit consuetudo. Sic Felinus in c. 1. de Treuga, & pace, n. 13. Suarez cit. l. 3. c. 19. & maximè l. 4. c. 17. & alij: ambæ sententiæ conciliari possunt, dicendò non requiri quidem consensum expressum, & personalem legislatoris; requiri tamen, & sufficere tacitum, vel legale; hoc est declaratum in c. fin. de consuetud. ut dicemus infra. Nam ex hoc eam vim habet consuetudo.

191. Cæterum sufficere consensum tacitum, seu præsumptum, qui habetur, quando facta legis promulgatione, cum posset, ejus observantiam non urget, valde probabi-

le est. Nam ex hoc rectè præsumitur, quod prudenter nolit, communitatem obligari lege suā, in sensu composito repugnantia majoris partis alicujus communitatis (intellige, quando justam repugnantia causam habet, ut dicemus n. 198.) & hæc præsumptio locum habet, si legislator sit conscius, si nescius inobservantia, & aderit semper tacitus ejus consensus. Sic. Azor p. 1. l. 5. q. 2. Abbas, & Felinus in c. 1. de treuga, vel pace. Ad quod demum 3. requiritur, ut aliquo tempore hic non usus, seu defuetudo duret; causam reddit Castropalaus cit. p. 1. tr. 3. d. 1. p. 13. n. 10. quia debet contra legem præscribere. Quantum autem tempus requiratur, variant doctores. Pro resolutione distinguendum est, an talis non observantia legis fiat sciente, vel ignorante Principe? quo posito:

192. Resp. ut per defuetudinem, seu non observantiam legis, factam ignorante Principe, imò & sciente (quantum est ad tempus requisitum) lex censeatur abrogata, sufficere decennium. Ratio est; quia consuetudo longi temporis sufficit ad abrogandam legem receptam; ergo defuetudo longi temporis sufficit à fortiori ad eam impediendam; decennium autem in jure reputatur longum tempus juxta Gloss. communiter receptam in c. fin. de consuetud. in 6. ita Suarez l. 4. de Legib. c. 16. n. 12. qui ibidem ad legem impediendam, maximè civilem, cenet sufficere etiam tempus decennio minus; cum ad tollendam jam receptam vim habeat decennium. Dixi: imò & sciente; nam tali casu, ubi Princeps scit legem à se conditam, ac debite promulgatam, à majori parte communitatis non observari, nec tamen ejus observantiam, cum potest citra gravius damnum, urget puniendo transgressores, videtur tacite consentire, ut dictum est; & hoc casu ad non observantiam, quæ lex in defuetudinem abivisse dici possit legitime, sufficere tres vel quatuor actus, docet Abbas, Felinus, & alij in c. 1. de Treuga.

193. Præter hoc notandum, quando queritur, an ad inducendam legis obligationem expectandus sit consensus, acceptatio, vel approbatio populi, seu subditorum, etiam postquam solenniter, prout exposuimus hætenus, promulgata est? hanc

hanc acceptationē dupliciter intelligi posse, unam quodammodo actualem, quæ est ipsamet observantia legis: eam enim servandō, eo ipso acceptatur. Altera est approbatio legis tanquam justæ, quæ ad obligationem, aut ipsam observationem subditos excitat. Ea verò approbatio iterum duplex est: prima est iudicium quoddam de legis æquitate, & ejus utilitate, quia non modò justa in se, sed populo commoda, atque utilis judicatur: Altera est consensus voluntatis, quæ legislatori edicenti acquiescit, & obligationi, quam videt sibi per illam legem imponi: quibus positis:

194. Ad quæstionem initio §. propositam Resp. 1. In lege civili ad ejus constitutionem nullam ex modo dictis acceptationem populi esse necessariam; ita Suarez l. 3. de Legib. d. 13. f. 1. & 5. cum alijs. Nam vel potest Princeps justè populum sibi subjectum adstringere, ut acceptet, ac exequatur legem à se latam, quæ habeat ceteras conditiones legis justæ, vel non? si potest; ergo populi acceptatio non est necessaria; si non potest; habet potestatem diminutam, ac inefficacem ad regendum populum, quod admitti non potest. Nam sic in nullo casu posset Princeps populum sibi subjectum, etiam sine causa legitima reluctantem adimplere legem, etiam justissimam, pænis justè compellere ad legis observantiam, quod manifestè repugnat rectæ gubernationi, & ordini in quavis communitate bene ordinata. Et ideo complures ex authoribus, qui docent, leges civiles, ut valeant, requirere acceptationem populi, hoc non tribuunt defectui potestatis in Principe laico; sed potius, voluntati ejus, nolentis obligare subditos independenter à populi consensu. Licet enim Princeps laicus potestatem acceperit à populo, ut multi volunt, (à quo liberè electus est) & hic potestatem ferendi leges concessam poterit restringere sub conditione, si populus legem acceptet; quia tamen non constat de hac restrictione, pactum illud inter Principem, & populum, tenet absque illa conditione. Nam ubi constat de pacto, & non constat de conditione, pactum tenet sine omni conditione. Confirmari potest discurrendo de singulis. Nam acceptatio actualis, quæ est ipsa legis obser-

vantia supponit legem totam, ac ejus obligationem; non enim obligat, quia observatur; sed observatur, quia obligat; unde talis observantia est potius effectus legis, & obligationis; cum ista inducat illam; &c.

Resp. 2. in lege civili, ut firmitatem obligandi obtineat, requiri, quòd defecto acceptetur, hoc est (cum lex urget) in usum, & observantiam deducatur; secus, cessare illius obligationem desuetudine completà secundum dicta à n. 190. Ratio est, quia desuetudine legitimâ, & completâ, legis obligatio impediti, & abrogari potest, ut constat à n. 189. ergo ut firmitatem suam in obligando retineat, seu vim obligandi contineat, necesse est, illam in usum, & observantiam deduci, cum urget; dixi firmitatem, hoc est vim semel captæ obligationis etiam deinceps continuet; non autem primum, ut vim acquirat. Dixi 2. desuetudine completâ. Nam antequam legis non observantia completa sit juxta n. 190. & seq. contravenientes Peccant. Non enim est, unde excusentur: non ex voluntate legislatoris nolentis obligare; cum intendat potius legem suam stabilire: non etiam ex non usu, & desuetudine; hæc enim, nisi legitimè completa sit, non habet vim impediendi, vel abrogandi legem: ergo.

§. II.

Resolvuntur argumenta contraria.

196. Contra prædicta dices 1. Potestas legislativa in Principe laico, est immediate à populo, illi communicata sub conditione, si populus in legem consentiat; ergo ante hunc consensum lex civilis nondum est essentialiter constituta. Sed nego universaliter antecedens; nam hoc fallit in Principe, qui Regnum aliquod in bello justo vi, & armis occupavit, ut rectè notat Cardenas in Crisi Theol. tr. 1. de legib. d. 29. n. 46. deinde Resp. 2. N. ant. quoad ly sub conditione, si populus in eam consentiat; cujus ratio est ex n. 194. Aliàs enim populus potius se regeret, non autem Rex regeret adæquatè populum; & populus subesset, quando vellet, ut diximus n. cit.

197. Dices 2. quando major pars communitatis legi resistit, est moraliter certum, legem